

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nauicula siue speculum fatuoru[m] Prestantissimi
sacraru[m] literaru[m]**

Geiler von Kaysersberg, Johannes

Argentorati, 24. Jan. 1513

52 Jnuido[rum] (Nytharts narren) Nole. Jnuidere natural[ite]r/ pueriliter/
indeliberate/ sup[er] paru[m] bonu[m] deliberate: tristari sup[er] notabile
bonu[m].

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70346)

Inuidozum

Unica Pentecostes. iij. Junij.

Stultoz infinitus est numerus. Eccl. j.

Quinquagesima secunda turba stultoz est inuidoz (Nytharts narren) Miramini cū hodie de stultis dicere paro: z dicit mibi forsitan: Hodie dies festus est pentecostes: quo spūs sc̄tus missus apl̄s in linguis igneis/cū cēt̄ gregati in cenaculo. Hodie donū receperūt linguaz/vt oīm linguis loq̄rent̄. Hodie repleti sunt spūs sc̄to charitate feruētissima z sapia/q̄ p̄us erāt simplices: z ita feruidi vt velut vasa musto plena se p̄tinere nō possent qm̄ prumperēt in vba z dei effarent̄ magnalia: ita vt eis diceretur a p̄lo Petro p̄dicāte: Hi pleni sunt musto. De illis loq̄ deberes. hec magnis ficare: hec festo cēt̄ gregia: h̄ opus est oratoris/vt loco/tpi z personis gregia dicat. Quid huic diei cū materia stultoz: Que p̄patio Ebri ad belial: Precogitabā ego fratres/cū de stultis p̄dicare meditarer/id mibi qd̄ iam dicitis obiectū in. Atq̄ nō p̄pterea sniam mutare statui: q̄ppe q̄ visum mibi fuerit hāc stultoz materiā optime q̄drare materie huius festi: z p̄ oīa aptā z gregiā v̄sq̄ adeo si dudū sese obrulif ser h̄ p̄ictus/huic aptissime statuissem diei horeq̄ seruādū. Et q̄ pacto in ijs: Hoc pacto: qz̄ opposita iurta se posita magis elucescūt: z contraria p̄r̄is curant̄. Cum igit̄ posuero turbā repletoz spūs sc̄to z amore: z e regione turbā repletoz spūs maligno z inuidia: q̄lis q̄libet sit melius apparebit: z q̄ alteri p̄ferēda/q̄busq̄ medijs extrudēda z p̄pullanda sit inuidia/qz̄ spūsali amicitia. Aspice ḡ z vide: spūs sc̄tus in discipulos descēdit in specie ignis/in amore z sapia: hos spūs malignus replet igne greco inuidie z mira cecitate. Loquunt̄ apl̄i varijs linguis magnalia dei: inuidi loquunt̄ imp̄fectiora p̄imi/p̄ detractōem z susurratōem ea detegēdo. Sunt apl̄i vasa illa plena musto/inuouata z purgata igne/musto in ijs vino. s. qd̄ letificat cor hoīs. Inuidi vasa sūt nō vino aut melle/sz̄ felle z aculeis repleta. Nimis apte in speculo v̄fo figurata/vbi puolant crabrones z apes aculeati. Tange vas impij inuidi: frange iūcturas vasis: z videbis examen apū cū aculeis p̄streptentium z pungētium aculeis detractionū. Glides iam puto qz̄ p̄trarie se habeāt he turme: z vna aliā expugnare necesse sit: neqz̄ se mutuo p̄pati posse. Apte ḡ de eisdē dicere statui stultis inuidis. Sz̄ ais: Dic ḡ nobis qd̄ est inuidia: z qd̄ nobis dinoscunt̄. Quid ē inuidia: Inuidia nihil aliud est qz̄ tristitia siue dolor de alieno bono/in q̄tū extimat̄ vt diuiniū p̄prie gl̄e vel excellētie. Exēplū in opifice q̄ inuidet alteri q̄ famanior incipit effici. Dico aut̄ notāter/in q̄tū extimat̄: nā nō oīs tristitia de bono alteri est inuidia/cū si esset peccatū mortale. Nam q̄ntū p̄liciter p̄tingit trīstari de bono alteri: z tū neutz̄ est inuidia. Pono ḡ tibi q̄nqz̄ trīstātes. P̄im⁹ trīstā de bono qd̄ in alio videt: nō ex eo q̄a

alius habet/s; qz ipe nō habet. Hoc nō est inuidia/sed zelus siue emulatio: neq; pctm̄ est: immo bonū/si sit circa bona z honesta. Scdus tristat de bono alteri⁹/qz ille alius est eo indign⁹. Et hec tristitia fm̄ Aristot. mala nō est/s; p̄inet ad mores bonos: z appellat fm̄ eū/nemesis siue indignatio. Sed fm̄ vitatē z ch̄ianos mala est. Rōnem assignat b. Tho. z allegat Psal. Noli emulari zc. Glide eūdem. Tertio est q̄ tristat de bono alteri⁹ in q̄stū ex eo timet nocumētū vel sibūpi vel etiam alijs bonis. Et neq; hec est inuidia: z aliqñ bona est. s. cū est moderata zc. Quartus est q̄ tristat de bono alteri⁹ p̄ nullā pdictaz cāp/s; in q̄stū est simplr bonū q̄ddā ei⁹ quē odit. Et hec tristitia etsi nō sit inuidia est tñ pctm̄ mortale/si sit ex deliberatōne. Quintus est q̄ tristat de gr̄a dei in fratre. Et hec tristitia est pctm̄ in sp̄m̄ctm̄: qd̄ appellat inuidenria fraterne gr̄e: qua nō fratri/s; gr̄e inuidet. Ecce qnq; modi tristitadi de bono alteri⁹: z tñ nullus horū est inuidia. Sed z ali⁹. s. cū q̄s tristat de bono alteri⁹ in q̄stū est diminutiū gl̄e pp̄ie zc. Hec est pp̄ie inuidia. Et tñ sunt nōle q̄b̄ noscunt qnq;.

Prima: naturalr inclinari ad inuidiā. Sunt qdā p̄plexionis frigis de z humide: z hi naturalr magis sunt inclinati ad inuidiā: vt patz de multis pueris/mulierib; z q̄busdā hoib; flegmaticis. Itē in phisonomia d̄ signū inuidie p̄ nares loq;. Et h̄ mō accipiēda inuidia. s. p̄ naturali aptitudine z passione: z sic nō est pctm̄/s; pena pcti: vel pctm̄ largo mō/cū sit pena pcti originalis. Hec ḡ nola est obturata: nō sonat: cum nō sit pctm̄ pp̄ie.

Secda nola: puerilr inuidere. Dicit br̄s Aug. li. j. p̄fessio. Vidi ego z exptus sum zelatē puez: nōdū loq̄bat z intuebat pallid⁹ amaro aspectu collactaneti suū. Et hec nola est etiā pueris in cunis affixa: pctm̄ q̄ dem/nō aut culpa.

Tertia nola est: indeliberate z ex surreptōe inuidere. Nola est/s; puulla: qz pctm̄ veniale: q̄uis em̄ inuidia de gr̄e suo sit mortale/tñ p̄mus mortis venialis est.

Quarta nola: deliberate inuidere sup̄ puū bonū. Et hoc q̄dem veniale est/ p̄pter modicitatē. s. rei cui inuidemus. Simile de furto piri aut alterius rei parue.

Quinta: deliberate tristari de notabili bono primi. Hec est magna nola: qz pctm̄ mortale/ qz ztra charitatē: q̄ppe charitas nō emulat/nō inuidet zc. Ecce he sunt nōle qnq; q̄b̄ fatui huius gn̄is inuidi. s. di/noscunt. Vere fatuissimi fatui/turpes z odiosi. Fatui sunt supbi/auari z luxuriosi/z ali; pctōres: s; hi alios superāt. Fatu⁹ est q̄ equum vendit p̄ fistula/turta vulgatū puerbiū. Magis igit̄ fatu⁹ est q̄ equū gratis dat. Glendit supb; siue ambitiosus z vane gl̄osus aiām suā saltē p̄ honore: recipit (ein bücking) Auar⁹ p̄ pecunia/luxuriosus z gulosus p̄ delectatōne/ iracūd⁹ p̄ refrigeratōe/z acidiosus p̄ dormitōe. Sol⁹ fatu

Inuidorum

us noster dat p nullo: qz nihil iucūditatis inde reportat: solū cruciatū
z anmi. Sed nedū anmi/sz corpis turpitudinē inde reportat: ita vt
etiā si nulle alie noie adessent/his corpis nolis cognosci possent: in octu
lis/labijs/vultu/ore/dētibz/z toto corpe. Ecce in oculis rozu⁹ aspect⁹/
nisi qz recta acies/vult⁹ minaz/pallos in facie z ore: in labijs tremoz/stri
dor in dētibz/z rubigis liuoz: in lingua vba rabida z esrcnata z suffu
sa veneno. Risus abest ois nisi que fecere dolores. In toto corpe mas
cies: pectora felle virēt. Sono nō fruit⁹ zē. vt pulebze describit Qui:
Et qz miseras z hoz fatuoz turpitudines enumeraret: deficeret nā
miz me pus tps qz māteria. Ipi sunt plane mirabiles fatu: de cande
lis sibi oculos eruit/vñ illuminari deberēt. Opa primi sunt vclut cā
dele/lucē boni exēpli pbētes. Melij sunt q lucernā nisi extinctā videre
nō poterāt. Noctue sunt lucē bonoz opoz odiētes/z tenebras maloz
opoz amātes. De pfectu alioz deficiūt: de melioratōe deteriorant: ali
ena leticia ptabescūt: infelix fit de aliena felicitate: de pinguedine alioz
marcescit. Colligūt de vitibz spinas/z de tribulis sic⁹. Forsitan ex
diabolo sūt patre eoz. Utiqz. Nam inuidia diaboli mors intrauit in
orbē terraz: imitant⁹ at eum q sunt ex patre illi⁹. Sap. ij. Ecōtra: Spī
rit⁹ dñi repleuit orbē terraz: z h qd p̄tinet oia sciam bz vocis. Uere
discipuli diaboli. In h cognoscēt qz discipuli mei estis/si dilexeritis in
uicē/sicut ego dilexi vos. Ecōtra discipuli diaboli/si inuicē inuiderit⁹
z oderitis. Hi p̄icipiū hñt cū demone suo magistro: sp̄ales amici di
aboli/cū q hñt idē velle z nolle/lucē z damnū. Et quō ab hac turp
pi diabolicaqz stulticia absoluerit inuidia: Unico medico. s. ch̄iana
amicitia/h amore sp̄ūsc̄i/h igne ille ignis extinguit. Dilige deū/dilige
primū/dilige te: z inuidiā vicisti. Unico vbo dicere possim: nō quere
tuā glām/z nemi inuidebis: sed lati⁹ dico. Dilige deū z qre glām
eius: z nō tuā. Q, si tuā glām q̄rere vis/q̄re glām eternā: in qua p̄tici
pium alioz tibi eam non minorabit. Dilige secūdo primū: z tūc nō
tristaberis/sed gaudebis de suo bono: qz eternū erit. Exemplū de mer
catozibz soc̄is/q vicissim gaudēt de lucro. Dilige teipm z p̄sidera stes
rilitatē z amaritudinē inuidie: q nullus fructus/sed solū dānū tibi re
sultabit inde. Hoc modo ignis ille grecus extinguit⁹: q sola arena z ace
to dē extingui. Ardet inuidia in aquis gr̄az: adhibe arenā: cogita in
fructuositatē eius: z q inuidendo nulli inuidere poteris scrofulā: z est
arena. Cogita z amaritudinē q sequit⁹ z comitat⁹ inuidiam: z est accē
rum. Illa iunge/z cū affectu recogita: z extingues ignem hūc grecum,
Rogemus deum.

Dñica in octaua Pentecostes. x. Junij:

Stultoz infinitus est numerus. Ec̄es. ij. Euangelium.